

Ještě zimní DOROŠŤÁK

BŘEZEN 2011

Markovo evangelium

Markovo vyprávění o životě Pána Ježíše, je nejkratší ze všech evangelií, ale za to nejdynamičtější. Má jen 16 kapitol. Možná je to proto, že v tomto evangeliu najdeme hlavně zápis událostí, než nějaké vyučování. Marek popisuje, co Pán Ježíš dělal a skoro vůbec se nezabývá jeho vyučováním. Protože je evangelium krátké, střídají se jednotlivé scény velmi rychle. V původním řeckém textu jsou jednotlivé události, často spojeny slovem „euthys-okamžitě“, Pán Ježíš je tak pořád v nějakém pohybu. Uzdravuje, vymítá démony, vede spory, poučuje učedníky. Celé vyprávění má tak velmi rychlý spád. Na druhou stranu je díky tomu, toto evangelium trochu neuspořádané. Jakoby to byly poskládané vzpomínky bez nějaké větší snahy o chronologii. Něco to vypovídá o autorovi a zdroji informací, ze kterých čerpal.

Něco o autorovi

Za autora je považován jediný známý Marek, v rodící se křesťanské církvi, a to Jan Marek. Člověk, který se, se svým strýcem (možná bratrancem) Barnabášem, účastnil první misijní cesty ap. Pavla. Marek zřejmě nebyl přímým svědkem událostí, o nichž píše, a tak se má za to, že inspiraci čerpal z osobních vzpomínek ap. Petra a z jeho kázání. Někteří si myslí, že přeci jen něco zažil i na vlastní kůži a do evangelia vsunul malou autobiografickou zmínku o sobě. (Marek 14,51-52 zjistí si, o co šlo). K Markovu autorství se už někde kolem roku 120-130 vyjádřil biskup maloasijské Frýgie, Papias. Napsal toto:

A toto říká presbyter Jan (apoštol Jan): „Marek se stal Petrovým tlumočníkem a zapsal přesně, ne ovšem popořádku, vše, co si pamatoval z toho, co Pán Ježíš říkal či dělal. On sám Pána Neslyšel, ani s ním nechodil, ale později, jak jsem řekl, následoval Petra, který vyučoval, jak velela potřeba. Nešlo ovšem o nějaké uspořádání Pánových výroků. Marek tedy nepochybil, když napsal na, co si vzpomněl. Dbal totiž na jedno, aby nevynechal nic z toho, co slyšel, a aby neuvedl nic nesprávného.

Takové vyjádření biskupa Papias, které zaznamenal historik Eusebius ve své knize „Historia Ecclesiastica“ (Církevní dějiny) v roce 325, potvrzuje tři důležité věci o autorství a zdroji informací, ze kterých čerpal:

- Evangelium bylo už v první generaci církve spojováno s Janem Markem
- Marek nebyl očitým svědkem a své informace měl od ap. Petra
- Markovo evangelium je neuspořádané, protože se v něm odráží příležitostná povaha Petrových kázání a vzpomínek

O Janu Markovi víme, že z neznámého důvodu opustil Pavla na první misijní cestě. Proto ho Pavel odmítl vzít na další cestu. Barnabáš s Pavlem nesouhlasil, rozešel se s ním a vzal Marka s sebou (Sk.15,36-40). Nakonec se Pavel s Markem smířil. Pavel zmiňuje, že Marek je s ním v jeho římském vězení.

Důležitá data

- 6.5. Regionální kola Biblické stezky
- 3-5.6. Finále Biblické stezky

Obsah

Co je **obsahem**? Marek představuje Pána Ježíše především jako „služebníka“. Klíčovým veršem celého evangelia je 10,45.

„Vždyť ani Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé.“

Celá kniha se dá rozdělit na různé části. První základní rozdělení jsou dva větší úseky. Kapitoly 1-10, ve kterých píše Marek o tom, že Pána Ježíš přišel sloužit lidem a kapitoly 11-16, ve kterých se dočteme, že Ježíš dává svůj život pro záchranu lidí.

Osnova

Ježíš přišel sloužit lidem (kapitoly 1-10). Pán Ježíš učí, že ten, kdo chce být mezi lidmi první, má být jejich služebníkem

- 1.kapitola- Marek jako jediný z evangelistů, žádným způsobem nemluví o příchodu Ježíše na zem. Hned začíná Ježíšovým křtem a pokušením na poušti
- 1-3.kapitola-Ježíš začíná svou činnost. Uzdravil mnoho nemocných, vybral si 12 učedníků, aby z nich vychoval své následovníky.
- 4-5.kapitola-Ježíš uzdravuje další nemocné, dokonce přivedl k životu dívku, která zemřela. Aby vysvětlil některé věci z Božích zákonů, používal obrazy z běžného života tzv. podobenství
- 6.kapitola-Herodes nechal popravit Jana Křtitele. Ježíš sytí zástupy dvěma rybami a pěti chleby. Učedníci ho vidí chodit po moři
- 7-8.kapitola-Ježíš nabádá židovské předáky, aby se víc drželi lásky k bližním, než vlastních tradic. Zázračně sytí další zástup lidí.
- 9-10.kapitola-Tři učedníci vidí Ježíše na hoře proměnění, jak mluví s Eliášem a Mojžíšem. Tehdy zaznělo z nebe: „Toto je můj milovaný syn, toho poslouchejte“

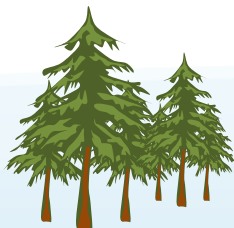
Ježíš přišel, aby dal svůj život pro záchranu lidí (kapitoly 11-16). Ježíš přišel na zem nejen sloužit, ale také dávat. Dal svůj život, abychom s ním mohli žít na věky. Oznamoval svým učedníkům, co se s ním stane v Jeruzalémě a předpověděl události, ke kterým v budoucnosti na světě dojde.

- 11-12.kapitola-Lidé radostně vítali Ježíše v Jeruzalémě a ten jim potvrdil, že je zaslíbený Mesiáš.
- 13.kapitola-Učedníci se vyptávali svého mistra na budoucnost a on jim slíbil, že se jednoho dne vrátí na zem.
- 14.kapitola-Ježíš jedl se svými učedníky velikonočního beránka. Po večeři se modlil v getsemanské zahradě. Tam ho však nepřátelé zajali a rozhodli, že musí zemřít.
- 15.kapitola-Římský místodržitel, Pontius Pilát, vyslyšel Ježíše a nenašel na něm vinu. Zástup však požadoval Ježíšovu smrt. Ježíš byl ukřižován a pohřben.
- 16.kapitola-Ženy šly k Ježíšovu hrobu a našly ho prázdný. Anděl jim oznámil, že spasitel žije. Ježíš uložil svým učedníkům následující úkol: „Jděte do celého světa a kažte evangelium celému stvoření“.

Komu bylo evangelium Marka určeno?

Jací byli **adresáti**?

Z charakteru evangelia se dá usoudit, že první posluchači byli pohané, zřejmě v Říme, kde snad bylo i sepsáno. To naznačují mimobiblické informace. Evangelium neobsahuje moc odkazů na SZ, jako třeba Matoušovo evangelium. Marek také vysvětluje některé židovské zvyky, jako je omývání rukou před jídlem (7,3-4) a zdůrazňuje, že některé věci zákona Mojžíšova už neplatí (viz 7,1-23 zejména v.19, a 12,32-34). Římané tyto zvyklosti židů neznali a tak je Marek vysvětluje.

Paralely mezi Markem a Petrovým kázáním

Marek zřejmě čerpal také ze vzpomínek a kázání ap. Petra. V následující tabulce najdete zajímavé srovnání kázání Petra o Letnicích (Skutky 10) a Markovým evangeliem.

Marek		Skutky 10	
Počátek dobré zprávy	1,1	Dobrá zpráva	v.36
Duch Svatý sestupuje na Ježíše	1,10	Bůh obdařil Ježíše Duchem Svatým	v.38
Činnost v Galileji	1,16-8,26	Začalo to v Galileji	v.37
Ježíšova činnost se soustřeďuje na uzdravování a vymítání zlých duchů		Ježíš procházel zemí, všem pomáhal a uzdravoval všechny, kteří byli v moci ďáblův.	v.38
Působení v Jeruzalémě	11-14	A my jsme svědky všeho, co činil v Jeruzalémě	v.39
Kristova smrt	15	Ale oni ho pověsili na kříž a zabili	v.39
Byl vzkříšen, není zde	16,6	Bůh jej však třetího dne vzkřísil a dal mu zjevit se.	v.40

„Vždyt' ani Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé.“

Významné verše u Marka *(tučně vtištěné jsou rozšířením pro finále)*

A kázal: "Za mnou přichází někdo silnější, než jsem já; nejsem hoden, abych se sklonil a rozvázal řemínek jeho obuvi. Já jsem vás křtil vodou, on vás bude křtít Duchem svatým.

Marek 1:7 - 8 (CEP)

V těch dnech přišel Ježíš z Nazareta v Galileji a byl v Jordánu od Jana pokřtěn. V tom, jak vystupoval z vody, uviděl nebesa rozervěná a Ducha, který jako holubice sestupuje na něj. A z nebe se ozval hlas: "Ty jsi můj milovaný Syn, tebe jsem si vyvolil."

Marek 1:9 - 11 (CEP)

Když byl Jan uvězněn, přišel Ježíš do Galileje a kázal Boží evangelium. Naplnil se čas a přiblížilo se království Boží. Čiňte pokání a věřte evangeliu."

Marek 1:14 - 15 (CEP)

Rozhlédl se po těch, kteří seděli v kruhu kolem něho, a řekl: "Hle, moje matka a moji bratři! Kdo činí vůli Boží, to je můj bratr, má sestra i matka."

Marek 3:34 - 35 (CEP)

Pokračování na další straně

Významné verše u Marka *(tučně vytištěné jsou rozšířením pro finále)*

Také řekl: "K čemu přirovnáme Boží království nebo jakým podobenstvím je znázorníme? Je jako hořčičné zrno: Když je zaseto do země, je menší, než všechna semena na zemi; ale když je zaseto, vzejde, přerůstá všechny byliny a vyháší tak velké větve, že ptáci mohou hnízdit v jejich stínu."

Marek 4:30 - 32 (CEP)

Potom vzal těch pět chlebů a dvě ryby, vzlhl k nebi, dobrořečil, lámal chleby a dával učedníkům, aby jim je předkládali. I ty dvě ryby rozdělil všem. A jedli všichni a nasýtli se.

Marek 6:41 - 42 (CEP)

Řekl jim: "Dobře prorokoval Izaiáš o vás pokrytcích, jak je psáno: `Tento lid ctí mě rty, ale srdce jejich je daleko ode mne; marná je zbožnost, kterou mne ctí, učíce naukám, jež jsou jen příkazy lidskými.'"

Marek 7:6 - 7 (CEP)

Ježíš se svými učedníky vyšel do vesnic u Cesareje Filipovy. Cestou se učedníků ptal: "Za koho mě lidé pokládají?" Řekli mu: "Za Jana Křtitele, jiní za Eliáše a někteří za jednoho z proroků." Zeptal se jich: "A za koho mne pokládáte vy?" Petr mu odpověděl: "Ty jsi Mesiáš."

Marek 8:27 - 29 (CEP)

A začal je učit, že Syn člověka musí mnoho trpět, být zavržen od starších, velekněží a zákoníků, být zabit a po třech dnech vstát.

Marek 8:31 (CEP)

Zavolal k sobě zástup s učedníky a řekl jim: "Kdo chce jít se mnou, zapří sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mne. Neboť kdo by chtěl zachránit svůj život, ten o něj přijde; kdo však přijde o život pro mne a pro evangelium, zachrání jej."

Marek 8:34 - 35 (CEP)

Co prospěje člověku, získá-li celý svět, ale ztratí svůj život?

Marek 8:36 (CEP)

Tu přišel oblak a zastínil je a z oblaku se ozval hlas: "Toto jest můj milovaný Syn, toho poslouchejte."

Marek 9:7 (CEP)

Kdokoli vám podá číši vody, protože jste Kristovi, amen, pravím vám, nepřijde o svou odměnu."

Marek 9:41 (CEP)

Komu bylo evangelium Marka určeno?

Markovo evangelium je obecně pokládáno za nejstarší, z kterého zřejmě čerpali i ostatní pisatelé synoptických evangelií (Matouš, Lukáš). Jeho řeč a slovník je prostý, není žádným úchvatným spisovatelem, ale jeho vyprávění je působivé právě pro svůj spád a zaměření na skutky Pána Ježíše.

Co prospěje
člověku,
získá-li celý
svět, ale
ztratí svůj
život?

"Nechte děti přicházet ke mně, nebraňte jim, neboť takovým patří království Boží. Amen, pravím vám, kdo nepřijme Boží království jako dítě, jistě do něho nevejde."

Marek 10:14 - 15 (CEP)

"Hle, jdeme do Jeruzaléma a Syn člověka bude vydán velekněžím a zákoníkům; odsoudí ho na smrt a vydají pohánům, budou se mu posmívat, poplivají ho, zbičují a zabijí; a po třech dnech vstane."

Marek 10:33 (CEP)

Vždyť ani Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé."

Marek 10:45 - 45 (CEP)

A kdykoli povstáváte k modlitbě, odpouštějte, co proti druhým máte, aby i váš Otec, který je v nebesích, vám odpustil vaše přestoupení."

Marek 11:25 (CEP)

Bděte tedy, neboť nevíte, kdy pán domu přijde, zda večer, či o půlnoci, nebo za kuropění, nebo ráno; aby vás nenalezl spící, až znenadání přijde. Co vám říkám, říkám všem: Bděte!"

Marek 13:35 - 37 (CEP)

Když jedli, vzal chléb, požehnal. lámal a dával jim se slovy: "Vezměte, toto jest mé tělo." Pak vzal kalich, vzdal díky, podal jim ho a pili z něho všichni. A řekl jim: "Toto jest má krev, která zpečetí uje smlouvu a prolévá se za mnohé. Amen, pravím vám, že nebudu již pít z plodu vinné révy až do toho dne, kdy budu pít nový kalich v Božím království."

Marek 14:22 - 25 (CEP)

Když bylo poledne, nastala tma po celé zemi až do tří hodin. O třetí hodině zvolal Ježíš mocným hlasem: "Eloi, Eloi, lema sabachtani?", což přeloženo znamená: `Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?`

Marek 15:33 - 34 (CEP)

A když uviděl setník, který stál před ním, že takto skončil, řekl: "Ten člověk byl opravdu Syn Boží."

Marek 15:39 - 39 (CEP)

Řekl jim: "Neděste se! Hledáte Ježíše, toho Nazaretského, který byl ukřižován. Byl vzkříšen, není zde. Hle, místo, kam ho položily."

Marek 16:6 (CEP)

A řekl jim: "Jděte do celého světa a kaďte evangelium všemu stvoření."

Marek 16:15 (CEP)

Novozákonní dopisy

Už od podzimu víte, že tématem letošního ročníku Biblické stezky bude Markovo evangelium. V týmu vedoucích, jsme si však uvědomili, že jsou některé biblické knihy, které nemají příběh, a přesto je v nich ukryto mnoho důležitých věcí pro život. Rozhodli jsme se proto, ke knihám hlavního tématu přidat vždycky ještě něco dalšího. Toto rozšíření biblických okruhů se týká jen kategorie Stezka, takže dorostenci mladšího věku, mohou brát tyto řádky jako informaci a možnost rozšíření vědomostí, ale otázky z tohoto tématu budou jen pro kategorii „stezka“. Nebude po vás chtít znalost obsahu, ale jen skutečnosti, které budou uvedeny v tomto přehledu.

Za knihou „Skutků“ následuje 21 knih, které byly sepsány jako dopisy prvním křesťanům. Některé jsou tzv. obecné, to znamená, že měly být čteny veřejně a měly kolovat po sborech. Jiné jsou osobní a týkají se osobního povzbuzení nebo napomenutí. Má se za to, že autorem prvních 13. Listů je ap. Pavel a dalších 8, napsali jiní lidé.

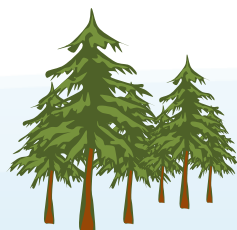
Pavlovy dopisy

Z Pavlových dopisů je prvních devět psáno skupinám věřících a jsou označeny místem, kam byly doručeny. Jedná se o názvy dopisů spojených se jmény měst, kde Pavel působil při svých misijních cestách, nebo se tam chystal. Další čtyři dopisy adresoval třem jednotlivcům, Timoteovi, Titovi a Filemonovi. Pavel své dopisy psal při různých příležitostech a v různých situacích. Podle některých náznaků tušíme, jak to v případě jeho dopisů bylo.

Dopisy Římanům, I a II Korintským, Galatským, I a II Tesalonickým, psal zřejmě na svých misijních cestách. Dopisy Efezským, Filipským, Koloským a Filemonovi, psal zřejmě už z vězení. Tři osobní dopisy I a II Timoteovi a Titovi, psal po té, co byl krátce propuštěn z vězení, o kterém píše 28.kap. Skutků.

Nepřijali jste přece
Ducha otroctví,
abyste opět propadli
strachu, nýbrž přijali
jste Ducha synovství,
v němž voláme: Ab-
ba, Otče!

Takto se vypínal pergamén, vyčiněná ovčí kůže, na který se psaly i svitky a knihy Nového zákona

Dopis Římanům

Dopis do sboru v Říme, není prvním dopisem ap. Pavla, ale má výsadní postavení. Pavel zde, především v prvních 8 kapitolách, popisuje křesťanskou víru. Zde se objevuje jeho nejdůležitější aspekt, který později stál na prahu reformace: „Spasení jsme pouhou milostí Boží, spasení si nemůžeme zasloužit skutky“. Nádherným vyznáním je verš 6,23 „Mzdou hříchu je smrt, ale darem Boží milosti je život věčný v Kristu Ježíši, našem Pánu“. Pavel, když popisuje situaci člověka, nebere si žádné servítky, všichni jsou hříšní a daleko od Pána Boha. Dokonce i židé, kteří měli tu velkou výsadu, že znali Boží slovo. Nikdo nedokáže udělat nic proto, aby se sám zachránil. To, co však nedokáže člověk, udělal pro nás Ježíš (kapitola 5). Pán Bůh nám to vše nabízí zdarma, odpuštění a nový život. Pro Pavla je velmi bolestné, že tento nádherný Boží dar s úžasem přijímají pohané, ale jeho bratři, židé, se k němu staví zády. Římský sbor byl tvořen především křesťany z pohanů, ale byli v něm i křesťané z židů. Proto na jednu stranu Pavel vede k úctě, před kořeny křesťanské víry v židovství, na druhou stranu však jasně říká, že požadavky Mojžíšovského zákona, byly překonány Boží milostí.

Pavel, když psal dopis do Říma, ještě neměl příležitost se s místními křesťany setkat, přesto se o nich vyjadřuje velmi krásně. Má velkou touhu se s nimi setkat, ale protože ví, že jeho nynější cesta do Jeruzaléma je nebezpečná, neví, jestli se mu to podaří. Proto zřejmě také píše svůj dopis tomuto sboru, ve kterém popisuje základní prvky křesťanského učení. Pavel se nakonec k osobnímu kontaktu s Římským sborem dostane až jako vězeň.

Zvláštním momentem dopisu, je přelom mezi 8 a 9 kapitolou, kdy Pavlovu euforii a radost z Božího daru spasení, střídá bolest z toho, že židé, tuto Boží milost nechťejí přijmout. Osmá kapitola obsahuje několik významných vyznání víry a povzbuzení do života, které vrcholí těmito slovy: **Kdo nás odloučí od lásky Kristovy? Snad soužení nebo úzkost, pronásledování nebo hlad, bída, nebezpečí nebo meč? ... Ale v tom ve všem slavně vítězíme mocí toho, který si nás zamiloval. Jsem jist, že ani smrt ani život, ani andělé ani mocnosti, ani přítomnost ani budoucnost, ani žádná moc, ani výšiny ani hlubiny, ani co jiného v celém tvorstvu nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu.** Prozkoumejte kolik nádherných vyznání a zaslíbení Pavel v 8 kapitole vyjadřuje. Naproti tomu, 9 kapitola začíná velkou bolestí. Pavel je ochoten raději sám trpět prokletím, kdyby to pomohlo k víře jeho bližním, židům. Odhaluje, že pohané dochází u Boha milosti, protože pochopili, že si spasení nemohou zasloužit, ale jen přijmout vírou jako dar. Židé k cíli nedospěli, protože chtěli být ospravedlněni, skrze skutky, ne z víry. Přes tuto bolest a zaslíbenost židů, má Pavel velkou víru a naději, že Pán Bůh svůj lid neopustí a dá se mu poznat (kapitoly 10-11).

Naučte se zpaměti některé vyznání z 8 kapitoly, které vám připadá důležité pro život.

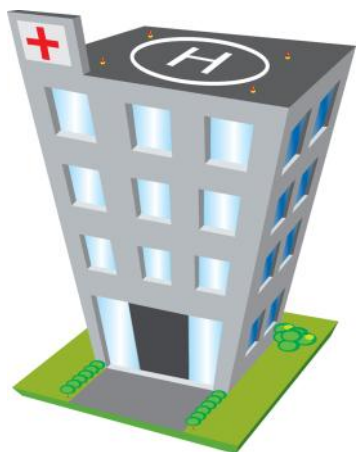
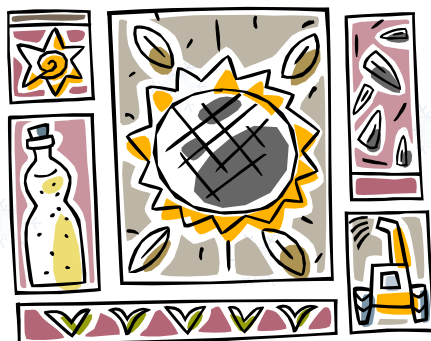
Pavel píše křesťanům z pohanů i židů v Římě, které, jak doufá, brzy navštíví. V dopise se zabývá významnými tématy, zákonem a skutky, milostí, vírou a spasením bez skutků.

Celé tvorstvo toužebně vyhlíží a čeká, kdy se zjeví sláva Božích synů.

Prostudujte a porovnejte, zvýrazněná podobenství a zázraky Pána Ježíše, z Markova Evangelia

Ježíšova podobenství	Matouš	Marek	Lukáš
Lampa pod nádobou	5,14-15	4,21-22	8,16; 11,33
O dvou stavitelích		7,24-27	6,47-49
Nová záplata na starých šatech	9,16	2,21	5,36
Nové víno ve starých měších	9,17	2,22	5,37-38
O rozsévači	13,3-8	4,3-8	8,5-8
O hořčičném zrnu	13,31-32	4,30-32	13,18-19
O zlých vinařích	21,33-41	12,1-9	20,9-16
Poučení od fíkovníku	24,32-33	13,28-29	21,29-32
O zasetém semeni		4,26-29	

Uzdravení a vyhnání duchů	Matouš	Marek	Lukáš	Jan
Malomocný	8,2-3	1,40-42	5,12-13	
Petrova tchyně	8,14-15	1,30-31	4,38-39	
Dva Gadarenští	8,28-34	5,1-15	8,27-35	
Ochrnutý	9,2-7	2,3-12	5,18-25	
Žena s krvotokem	9,20-22	5,25-29	8,43-48	
Člověk s odumřelou rukou	12,10-13	3,1-5	6,6-10	
Dcera kananejské ženy	15,18-21	7,24-30		
Chlapec s epilepsií	17,14-18	9,17-29	9,38-43	
Bartimaios a další slepec	20,29-34	10,46-52	18,35-43	
Hluchoněmý		7,31-37		
Posedlý v synagoze		1,23-26		
Slepý u Betsaidy		8,22-26		
Moc nad silami přírody				
Utišení bouře	8,23-27	4,37-41	8,22-25	
Chození po vodě	14,25	6,48-51		6,19,21
Nasycení pětitisíců	14,15-21	6,35-44	9,12-17	6,5-13
Nasycení čtyřtisíců	15,32-38	8,1-9		

